

اهداف تحقيق

تعریف هدف

- ▶ هر محقق با پیشنهاد طرح تحقیقاتی هدف یا اهدافی را دنبال می کند. بعبارت دیگر، انجام تحقیق بدون هدف یا اهدافی امکان پذیر نیست. البته وجود هدف یا اهداف در ذهن محقق کافی نمی باشد، بلکه باید اهداف مورد مطالعه بطور روشن و واضح بیان شود و محقق قدمهای خود را در جهت رسیدن به آن هدفها بردارد.
- ▶ گروهی از دانشمندان هدف را نقطه ای می دانند که محقق قصد رسیدن به آن را دارد تا در آن نقطه به داوری بپردازد.
- ▶ در صورتیکه اهداف یک تحقیق بخوبی نوشته شود محقق در می یابد که نیاز به چه نوع اطلاعاتی دارد و از چه راه هایی باید به جستجوی آنها بپردازد و این خود راهگشای انجام تحقیق خواهد بود.

هدف کلی

▶ هدف کلی که منظور همان موضوع تحقیق است که قصد مشخص نمودن آنرا داریم و به عبارتی "آنچه در پایان مطالعه قصد رسیدن به آن را داریم." هدف کلی معمولاً در یک جمله قابل فهم و صریح و رسا و مختصر بیان می شود که برای خواننده گویا و قابل فهم است.

▶ بطور مثال: اگر عنوان تحقیق اینگونه باشد: "بررسی شیوع بیماری سل در افراد زیر ۶۰ سال در شهرستان بندر عباس" لذا؛ هدف کلی طرح تحقیقاتی اینگونه بیان می شود: تعیین میزان شیوع بیماری سل در افراد زیر ۶۰ سال در شهرستان بندر عباس."

هدف یا اهداف اختصاصی یا جزئی

➤ این اهداف از تقسیم یا شکستن هدف کلی به اجزای کوچکتر بدست می آید. اهداف جزئی راه رسیدن به هدف کلی را قدم به قدم مشخص می کند.

➤ اهداف اختصاصی طرح تحقیقاتی فوق که هدف کلی آن «تعیین میزان شیوع بیماری سل در افراد زیر ۶۰ سال در شهرستان بندر عباس» اینگونه نوشته می شود:

➤ ۱- تعیین تعداد بیماران زیر ۶۰ سال مبتلا به بیماری سل در شهرستان بندرعباس به تفکیک جنس.

➤ ۲- تعیین تعداد بیماران زیر ۶۰ سال مبتلا به بیماری سل در شهرستان بندرعباس به تفکیک نژاد.

➤ ۳- تعیین تعداد بیماران زیر ۶۰ سال مبتلا به بیماری سل در شهرستان بندرعباس به تفکیک شغل.

مثالی از هدف مطالعه

- ▶ در مطالعه ای که **هدف کلی** آن ارائه الگوی مشاغل سازمانی مدیریت و فناوری اطلاعات سلامت برای بیمارستان های ایران بود. **اهداف اختصاصی** شامل موارد زیر بود
- ▶ تعیین وضعیت مشاغل سازمانی مرتبط با مدیریت و فناوری اطلاعات سلامت در بیمارستان های کشورهای منتخب
- ▶ تعیین وجوه اشتراک و افتراق مشاغل سازمانی مرتبط با بخش مدیریت و فناوری اطلاعات سلامت در بیمارستان های کشورهای منتخب
- ▶ تعیین مشاغل مورد نیاز مرتبط با بخش مدیریت و فناوری اطلاعات سلامت در بیمارستان های ایران
- ▶ طراحی مدل مشاغل سازمانی بخش مدیریت و فناوری اطلاعات سلامت برای بیمارستان های ایران

هدف کاربردی

- ▶ در طرح پیشنهادی (پروپوزل) اصطلاح هدف کاربردی بیان شده است که این نوع هدف به خود طرح تحقیقاتی مربوط نمی شود، بلکه به نتایج طرح مربوط می شود؛ بدین معنی که از **نتایج این کار تحقیقی چه استفاده ای** بعمل خواهد آمد.
- ▶ بدیهی است، اینگونه اهداف برای خود محقق چندان اهمیتی ندارد، اما برای سازمان تصویب کننده طرح تحقیقاتی حائز اهمیت است .

خصوصیات اهداف پژوهش

➤ ۱- باید صریح و روشن (بدون ابهام) باشد.

➤ ۲- قابل اندازه گیری و در دسترس باشد.

➤ ۳- اهداف بایستی در جهت منظور و مقصود مطالعه باشد. عبارت دیگر، با قسمتهای دیگر (سوالات و فرضیه ها و .....) رابطه نزدیکی داشته باشد.

➤ ۴- برای نوشتن آن از افعال عملی مانند (تعیین کردن، مقایسه کردن، محاسبه کردن، شرح دادن، برقرار کردن، اثبات کردن، توصیف کردن) استفاده شود. از افعال مبهم چون (فهمیدن، اعتقاد داشتن، درک کردن، باور کردن، گمان کردن، معتقد بودن و ...) استفاده نشود.

➤ ۵- واقع بینانه باشد و تحت هر شرایطی امکان دستیابی به اهداف وجود داشته باشد و شرایط زمانی و مکانی در نظر گرفته شود.

➤ ۶- عبارت، روشن و بدون شبهه بیان شود و معلوم باشد که چیزی باید اندازه گیری شود.

سوالات پژوهشی (Research Questions)

- ▶ عبارات روشن و دقیقی است که **بصورت پرسشی** مطرح شده و معمولاً یک یا دو متغیر را در برمی گیرد. عبارت دیگر، اگر هدف کلی مطالعه ای توصیف یک وضعیت باشد، ابعاد مختلفی که باید توصیف شوند در قالب سوالات اختصاصی مطرح می شوند.
- ▶ **بطور مثال:** اگر هدف اختصاصی تحقیقی تعیین تعداد بیماران مبتلا به سل در سنین زیر ۶۰ سال باشد. بنابراین سوال مربوط به این هدف "چند درصد بیماران مبتلا به سل در سنین زیر ۶۰ سال می باشند؟" می باشد.

فرضیه های پژوهشی (Research Hypothesis)

▶ قدرت تصور در انسان یکی از ویژگیهای مهم می باشد این قدرت به فرد امکان می دهد تا در مورد موضوعات مختلف بیاندیشید، حدس بزنید، **تصویر ذهنی** ایجاد کند و راه حل های مختلف پیشنهاد کند. در تحقیق به روش علمی که حول محور یک مسأله یا مشکل صورت می پذیرد، از این **قدرت تصور و حدس ذهنی برای تدوین یک یا چند فرضیه برای نتیجه تحقیق** استفاده می شود. از رو می توان فرضیه تحقیق را یک **حدس علمی یا پیش داوری** منطقی ، متکی به دلایل و یافته های علمی است که رابطه بین متغیرها را بیان می کند.

▶ . بطور مثال چیزی که در ذهن ما هست این است که (بین سیگار با سرطان ریه رابطه وجود دارد) ، پس این عبارت بصورت یک پیش داوری بوده و فرضیه محسوب می شود که قابل آزمایش است . لازمه انجام این **آزمایشات از طریق آزمون علمی** است یعنی با روشهای علمی فرضیه را آزمون کرده و نتیجه اینکه یا فرضیه رد می شود و یا اینمه مورد قبول واقع می شود.

خصوصیات یک فرضیه مناسب

- ▶ روشن، معین و مشخص باشد (مبهم و دور از ذهن نباشد).
- ▶ فرضیه بر اساس تئوری ها و نظریه های علمی موجود طرح شود.
- ▶ فرضیه همسو و مرتبط با عنوان و موضوع تحقیق بیان شود.
- ▶ ساده و قابل فهم باشد.
- ▶ فرضیه قابل اندازه گیری باشد، یعنی با روشهای آماری قابل بررسی و پاسخگویی باشد.
- ▶ حدود آن مشخص و کوتاه و مختصر باشد.